

Kieliverkosto (<https://www.kieliverkosto.fi/fi>)

Se on kielestä kiinni! Kielten eurooppalainen viitekehys uudistuu

---

Vuonna 2001 julkaistun kielten yleiseurooppalaisen viitekehysten (EVK) merkitys on ollut käänteentekevä kielten opetuksen kehittämiseksi niin kansainvälisesti kuin Suomessakin. Euroopan neuvosto julkaisi keväällä 2018 EVK:n täydennysosan (Companion Volume, Euroopan neuvosto 2018). Viitekehystä täydennettiin tuomaan kielten opetus ja oppiminen ajan tasalle tilanteessa, jossa muuttoliike kiihtyy, asenneilmapiiri kovenee ja eriarvoisuus lisääntyy sosiaaliryhmien välillä. Viitekehysten uudistus painottuu mediaatioon, jota tarjotaan rakentavan vuorovaikutuksen apuvälineeksi niin luokkahuoneisiin kuin opetussuunnitelmien ja oppikirjojen laadintaan. Mitä mediaatio on ja voiko sillä laajassa mitassa edistää yhteisymmärrystä ja osallisuutta?

Julkaistu: 12. syyskuuta 2018 | Kirjoittanut: Karoliina Inha ja Paula Mattila

Kielten eurooppalainen viitekehys muuttuu – mistä on kysymys?

Kielelliset oikeudet ja kielikoulutus ovat perinteisesti sisältyneet Euroopan neuvoston politiikkalinjauksiin: kieliä tarvitaan neuvostolle keskeisten asioiden kuten ihmisoikeuksien, vähemmistöjen oikeuksien ja kulttuurienvälisen ymmärryksen edistämiseen. Vuonna 2001 julkaistua kielten eurooppalaista viitekehystä (EVK)^[1] (Euroopan neuvosto 2001) voidaan pitää yhtenä neuvoston onnistuneimmista hankkeista, jos ajatellaan levinneisyyttä ja positiivisia vaikutuksia. Kielten viitekehys on konkreettisesti edistänyt kielten opetuksen ja oppimisen sekä arvioinnin yhdenmukaistamista ja läpinäkyvyyttä niin, että tuloksia voidaan vertailla kansainvälisesti. EVK on tuonut alalle oppijakeskeisyyttä, toiminnallisuutta, itseohjautuvuutta, analyttisyyttä ja monia hyviä työkaluja kuten Eurooppalaisen kielisalkun (ELP)^[2].

Viitekehysten vaikutus myös opetussuunnitelmatyöhön on ollut merkittävä. Suomessa jo vuosien 2003 lukiokoulutuksen ja 2004 perusopetuksen kielten opetussuunnitelman perusteet kytkettiin EVK:een. Samalla kuusiportaista taitotasoasteikkoa täsmennettiin pilkkomalla taitotasot A1–C2 pienempiin osioihin kuten A1.1, A1.2, A1.3 jne. Näin kielitaidon tasoa voidaan arvioida hienosyisemmin.

Vaikka kielten viitekehys on kestänyt hyvin aikaa ja sen versioita on käytössä Eurooppaa laajemmaltikin, tutkijat ja käyttäjät ovat löytäneet myös kehittämisen kohteita. Muuallakin kuin Suomessa on esimerkiksi havaittu tarve täsmentää portaikkoa. Toisaalta yhteiskunnallinen kehitys ja kielten oppimista ja opettamista koskeva tutkimus ovat ajaneet joistakin viitekehysten alkuperäisistä määrittämisistä ohi, kuten natiivitasosta kielenoppimisen ihanteena. Vasta-alkajavaiheeseen on haluttu luoda oma taitotasoportaansa, sillä myös vähäinenkin kielitaito on alettu nähdä tunnistamisen ja käyttämisen arvoisena. Myös tietotekniikan kehitys on viitekehysten julkistamisen jälkeen mullistanut vuorovaikutuksen kenttää, joten alkuperäinen viitekehys ei tarjoa enää digiaikaan riittäviä kuvaimia. Esimerkiksi sosiaalinen media on kehittynyt vasta viitekehysten julkistamisen jälkeen.

On myös syytä todeta, että vaikka viitekehys alun perin suunniteltiin ja sitä on käytetty paljolti vieraiden kielten oppimiseen, se on mukautunut myös toisen kielen oppimisen ja arvioinnin tueksi ja samaten esimerkiksi opetuskielen taitamiseen eri oppiaineissa. Päivitetty versio tekee aiempaa näkyvämmäksi kielten laaja-alaisen ja syvällisen merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen vuorovaikutukselle, oppimiselle, identiteetille ja elämänlaadulle. Tämä kiteytyy mediaation nostamiseen uudistuksen keskiöön. Alkuvuodesta 2018 julkaistu, alkuperäistä viitekehystä täydentävä osa heijastelee samalla Euroopan neuvoston kielipolitiikan kehittymistä (ks. Mattila 2015).

Viitekehysten uudistus korostaa demokratiataitoja

Alkuperäinen eurooppalainen kielten viitekehys luotiin aikana, joka Euroopassa koettiin positiivisen muutoksen ja yhtenäisyyden ajaksi. Talous oli elpynyt 90-luvun lamasta, Euroopan unioniin liittyi yhä useampi valtio ja kansainvälinen opiskelu ja työnteke lisääntyivät voimakkaasti. Kuitenkin 2010-luvulla Eurooppaa kohdannut pakolaiskriisi ja yhä monimuotoisemmiksi kehittyneet yhteisöt vastakkainasetteluineen ovat vaatineet laajempaa kielellistä ja kulttuurista osaamista kuin mihin alkuperäinen viitekehys on tarjonnut työkaluja.

Reaktionä yhteiskunnalliseen kehitykseen Euroopan neuvosto on halunnut, että kielten viitekehys tukee aiempaakin vahvemmin ihmisoikeuksien kunnioittamista, demokratiaa sekä rakentavaa yhteiskuntaa ja yhteisöihin kiinnittymistä. Erityistä vastuuta halutaan kantaa maahanmuuttajataustaisista oppijoista, joiden tulisi saada yhteiskunnassa toimimisen valmiudet uudessa kulttuurissa ja useimmiten myös uudella kielellä. Viitekehystä päivitettäessä tavoitteena onkin ollut syventää kulttuurienvälisiä ymmärrystä ja luoda kuvaimet erityisesti mediaatiolle, monikielisyydelle ja kulttuuriselle osaamiselle. Lisäksi tarkoituksena on ollut päivittää ja täydentää alkuperäisiä taitotasoja nykypäivän tarpeisiin.

Samaan aikaan kun kielten viitekehystä on päivitetty, Euroopan neuvostossa on työstetty ja vuodesta 2016 alkaen otettu käyttöön demokraattisen toimintakulttuurin kompetenssikehys (Reference Framework of Competences for Democratic Culture, RFCDC^[3]). Kielten viitekehys taitotasokuvaimineen on toiminut paljossa mallina tälle uudelle viitekehykselle. Demokratiaviitekehys on työkalu, jonka avulla koulut voivat kehittää oppilaiden osaamista ja kasvattaa heitä demokraattiselta arvopohjalta rakentavaan vuorovaikutukseen ja toimintaan.

EVK:tä ja demokraattisen kulttuurin kompetenssikehystä yhdistävät nk. yleiset valmiudet (ks. Opetushallitus 2018) ja niihin liittyvät käsitteet kuten liikkuvuus (mobility), toiseus (alterité, otherness), yhteisö (community) ja mediaatio (ks. Euroopan neuvosto 2015). Tässä artikkelissa pyrimme avaamaan niiden keskeistä roolia oppilaan toimijuuden ja osallisuuden tukemisessa.

Mikä mediaatio?

Eurooppalaisessa viitekehyksessä mediaatio määritellään merkitysten välittämisen taidoksi^[4]. Mediaatiota tarvitaan, kun yksilöt ja yhteisöt kohtaavat arvojen, kielten ja kulttuurien moninaisuutta. Tämä moninaisuus tai jotkut sen piirteet saatetaan kokea etäisinä tai vieraina eli *toiseutena*. Toiseuden kokemusta määrittää yksilön tietoisuus ja ymmärrys ihmisten ja yhteisöjen erilaisuudesta sekä taidosta kohdata erilaisuutta (Euroopan neuvosto 2015). Mediaatio on yksi keino mahdollistaa vuorovaikutus sellaisten henkilöiden välillä, jotka eivät syystä tai toisesta pysty kommunikoimaan suoraan keskenään, siis eivät puhu samaa kieltä – kuvaannollisesti tai konkreettisesti.

Yhteisöön kasvaminen ja siihen liittyvä taitojen kehittyminen käynnistyy jo varhain lapsuudessa. Lapsi on syntymästään lähtien monen eri yhteisön, esimerkiksi perheen, pihapiirin ja päiväkotiyhteisön, jäsen. Lapsi kohtaa arjessaan jatkuvasti uusia asioita – paikkoja, ihmisiä, tapoja, kieliä ja kielenkäyttöä. Toiseutta kohdatessaan lapsi saa mahdollisuuksia oppia uusia asioita, ja hän joutuu väistämättä sopeuttamaan tai jopa rakentamaan uudelleen käsitystään kohtaamistaan toiseuden ilmiöistä. Samalla hän kehittää ja laajentaa käsityksiään jo tuntemistaan asioista sekä rakentaa käsitystä identiteetistään ja kyvystään olla osallisena erilaisissa yhteisöissä.

Mediaatio on taitoa toimia niin, että toiseutta voidaan kohdata avoimesti ja kunnioittavasti. Se on kykyä saattaa asioita avoimeen ja kriittiseen tarkasteluun omien ja yhteisön arvojen ja asenteiden pohjalta. Kohtaaminen on aktiivinen tapahtuma, jossa osallistujat voivat rakentaa yhdessä tietoa ja ymmärrystä toiseudesta sitä tuomitsematta tai sivuuttamatta. Oleellista on taito pohtia kriittisesti sitä, onko kohdattu toiseus sellaisenaan oman arvoperustan mukaista. Koulun käytävillä oppilaat eivät tietenkään jokaista uutta asiaa kohdatessaan lähde mukaan syvälliseen keskusteluun omista arvoistaan, mutta oppilaan oma arvopohja on se, mihin uutta käyttäytymismallia (esimerkiksi kieltä tai kulttuurisia tapoja) peilataan. Jos oppilas huomaa, että toista oppilasta kiusataan esimerkiksi vierasperäiseksi koetun ulkonäön tai kielenkäytön perusteella, on oppilaan arvopohja se, mikä saa tai ei saa hänet puuttumaan tilanteeseen. Toiseuden rakentavaan kohtaamiseen lapsi ja nuori tarvitsevat kuitenkin kasvattajien, opettajien ja huoltajien johdonmukaista tukea varhaiskasvatuksesta alkaen koko koulupolun läpi.

Mediaatio tukee oppilaiden yhteisöllisiä taitoja

Kun ihminen kohtaa erilaisia ihmisiä ja yhteisöjä, hän kietoutuu ikään kuin arvojen, asenteiden, kielten ja kulttuurien vyyhtiin. Mediaatiota tarvitaan vuorovaikutukseen, jolla tätä vyyhtiä selvitetään. Tarve mediaatitaitojen opettamiselle nousee lisääntyneestä *liikkuvuudesta* eri yhteisöjen välillä. Liikkuvuudella voidaan viitata joko fyysiseen liikkuvuuteen, yksilön aseman muutokseen jonkin yhteisön sisällä tai liikkuvuuteen kohti muita yhteisöjä (ks. Euroopan neuvosto 2015: 15). Liikkuvuus johtaa näin ollen aina jonkinasteiseen toiseuden kohtaamiseen ja ratkaisuihin, joilla siihen reagoidaan. Kun molemminpuolista ymmärrystä pyritään lisäämään, mediaatio on astunut peliin.

Mediaatio merkitsee laajaa valikoimaa keinoja, joiden avulla voi tukea toiseuden kohtaamista ja vuorovaikutusta eri osapuolten välillä myös silloin, kun osapuolet eivät syystä tai toisesta pysty ymmärtämään toisiaan. Näin käy usein kieli- ja kulttuurirajoja ylittävissä vuorovaikutustilanteissa. Jokaisessa viestintätilanteessa välittyä ja välitetään arvoja, asenteita, kulttuuria ja kieltä. Kun näitä välitetään rakentavasti, monenlaista kieli- ja kulttuuriosaamista hyödyntäen ja ratkaisua rauhanomaisin keinoin hakien, toimintaa voidaan kutsua mediaatioksi. Kasvatus

demokraattiseen aktiiviseen kansalaisuuteen ja mediaatio kulkevat tässä käsi kädessä: koulu välittää arvoja ja kasvattaa oppilaita aktiiviseen demokraattiseen kansalaisuuteen luomalla puitteet rakentavalle vuorovaikutukselle erilaisten yhteisöjen välille.

Koulumaailmassa opettajat tukevat oppilaiden neuvottelutaitojen kehittymistä. Oppilaat harjoittelevat neuvottelutaitoja mm. kielten tunneilla, kun he yrittävät parhaansa mukaan välittää ajatuksiaan ymmärrettävästi, oli kyse sitten jäätelöpallon tilauksesta kioskillä tai keskustelu Ranskan kielipolitiikasta. Kun esimerkiksi ranskankieliset sanat loppuvat kesken, kommunikaation tukena toimivat eleet, ilmeet ja muut kielet. Samoin vaikkapa historian ja yhteiskuntaopin tunneilla oppilaat pääsevät ilmaisemaan omia mielipiteitään entis- ja nykyajan maailmantilanteesta ja vertailemaan asenteita eri aikakausina. Neuvottelutaitoja voidaan myös harjoittaa esimerkiksi yhdistämällä eri oppiaineiden sisältöjä oppituntikeskusteluissa: voidaan esimerkiksi pohtia sitä, miten kielitaidottomuus vaikuttaa osallisuuteen omassa yhteiskunnassa ja miten yksilö voi osallistua omaan elämäänsä vaikuttaviin päätöksiin, jos hän ei ymmärrä yhteisössä käytettyä valtakieltä.

Tärkeää on huomata, että mediaatiota eli merkitysten välittämistä voidaan tarvita sekä yhden kielen sisällä että useamman kielen välillä. Aina vuorovaikutuksen väärinymmärrykset eivät ole kielestä riippuvaisia. Toisaalta kieltä ei voida erottaa kulttuurista, ja kielten ominaislaatu vaikuttaa siihen, mitä asioita tulisi oppia ottamaan huomioon viestittäessä merkityksiä kielestä toiseen. Esimerkiksi suomen kielen puhujan neuvotellessa japanin kielen puhujan kanssa on syytä pyrkiä huomioimaan myös kulttuurien erilaiset käytänteet.

Uusi EVK sisältää kuvaimet myös monikielisyydelle ja monikulttuuriselle osaamiselle

Alkuperäinen EVK huomioi monikielisuuden ja monikulttuurisuuden. Yhdessä mediaation kanssa ne muodostavat osaamiskokonaisuuden, joka mahdollistaa rakentavan toimijuuden erilaisissa sosiaalisissa yhteyksissä niin yksilölle kuin yhteisölle. Viitekehystä täydennettäessä myös monikielisyydelle ja monikulttuurisuudelle kehitettiin osaamisen tasojen kuvaimet.

EVK:ssä plurilingvalismi eli *useakielisyys*^[5] viittaa yksilön tai yhteisön kielirepertuaariin, joka kehittyy ja muovautuu elämän eri vaiheissa. Monikielisyyteen kytkeytyvät kielelliset oikeudet, kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden arvostus ja dialogisuus^[6], josta mediaation ideakin saa voimansa. Viitekehys näkee yksilön kielirepertuaarin kokonaisuutena, joka sisältää kaikki hänen eri tasoille ja eri käyttötarkoituksiin kehittyvät kielensä.

Vastaavasti monikulttuurinen osaaminen määritellään EVK:ssä taitoina toimia niin kulttuurin sisällä, kulttuurien välillä kuin myös kohdattaessa täysin uusia kulttuureja. Kulttuuritietoisuus tukee eri kulttuurien aseman ja arvon tunnustamista yhteisön ja yksilön asemaa määrittävänä tekijänä. Se sujuvoittaa toiseuden kohtaamista ja kunnioittamista, ja se on kykyä toimia erilaisissa yhteisöissä erilaisten tapojen ja sääntöjen mukaisesti. Tarve syventää yksilön ymmärrystä ja kunnioitusta kielellisiä ja kulttuurisia vähemmistöjä kohtaan on luonnollisesti keskeistä demokraattisessa kansalaisuudessa, mikä on paitsi yleisesti ihmisoikeuksien edistämistä, myös erityisesti vähemmistöjen oikeuksien turvaamista. Monikulttuurinen osaaminen lisää yksilön ymmärrystä kielen ja kulttuurin merkityksestä yhteisössä sekä laajemmin esimerkiksi niiden välisistä poliittisista ja taloudellisista voimasuhteista ja niiden taustoista.

Huomioimalla ja tekemällä näkyväksi koulujen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus autetaan oppilaiden kykyä toimia moninaisissa yhteisöissä myös koulun ulkopuolella. Oppilaiden monikielisydestä ja erilaisista kulttuuritaustoista on hyötyä niin yhteisölliselle osaamiselle kuin oppiainesiltojen omaksumiseen ja oppimiseen: mitä moninaisempi varanto tietoa ja taitoja oppilaalla on (ja mitä paremmin hän tiedostaa ja arvostaa tällaista osaamistaan), sitä laajemmin hän pystyy hyödyntämään jo opittua uusia asioita oppiessaan.

Mediaatio näkyy jo opetussuunnitelman perusteissa

Opettajalla on keskeinen asema oppilaiden ihmissuhteita ja tiedon rakentamista tukevien mediaatitaitojen kehittämisessä. Koululla on vastuu huomioida toiseus, liikkuvuus ja yhteisöllisyys toimintakulttuurissaan sekä edistää jokaisen oppilaan yhtäläisiä mahdollisuuksia osallistua ja kehittyä aktiiviseksi toimijaksi omissa yhteisöissään. (ks. Takala 2015.)

Mediaation valtavirtaistaminen on luonnollisesti koulutusjärjestelmän tehtävä. Suomessa ennakoitiin asiaa norminannossa vuonna 2014, sillä tuolloin vahvistetut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet sisältävät aineksia, joissa mediaatio ilmenee jo. Aineksia on sekä yleisissä osissa, kuten arvoperustassa ja laaja-alaisessa osaamisessa, että kielten perusteteksteissä. Myös edellä mainitut monikielisyys ja monikulttuurisuus ovat osa voimassa olevia yleissivistävän koulutuksen opetussuunnitelman perusteita; kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden arvostus on keskeinen lähtökohta opetussuunnitelman perusteiden arvopohjassa sekä toimintakulttuurin ja kielikasvatuksen määritelmässä. EVK antaa nyt työkaluja näiden asioiden opetukseen ja oppimiseen.

Koulussa on uusien opetussuunnitelman perusteiden myötä aiempaa tärkeämpää tukea oppilaiden toimijuutta ja aktiivista osallistumista niin kouluyhteisössä kuin laajemmin yhteiskunnassa. Tämä vaatii mediaatitaitojen tunnistamista, opettamista ja harjoittelua. Eri kieliaineiden opetuksessa Suomessa on jo mentykin mediaatiota painottavaan suuntaan. Yhtä lailla muissakin kieliaineissa perusteiden mukainen, kielitietoinen opetus on lähtökohtaisesti mediaatiota opettajan ja oppilaan välillä: opiskeltavalle asialle haetaan molempien kannalta merkityksellisiä tulkintoja.

Voimassa olevien opetussuunnitelmien perusteiden lähtökohtana on käsitys oppijasta sosiaalisena toimijana, joka aktiivisesti rakentaa omia taitojaan ja jolla on halua ja taitoa osallistua ja vaikuttaa yhteisössään. Demokraattinen osallisuus on monin tavoin siitä kiinni, että oppilaalla on tarvittava kielitaito ja -tieto sekä kyky mediaatioon. Toisaalta demokratiataitojen kehittymisen myötä oppijoiden on mahdollista oppia ymmärtämään, mikä merkitys kielillä ja kielellisellä osaamisella on osallisuuden rakentumiselle. Oppijat ymmärtävät, mihin asemaan yksilö vääjäämättä joutuu, jos hänellä ei ole kieltä, jolla osallistua omaan elämäänsä vaikuttaviin päätöksiin, tai jos yksilö elää yhteisössä, jossa vähemmistökieltä ei arvosteta tai tueta riittävässä määrin. Tätä osaamista tuetaan parhaiten, kun koulussa pyritään kielitietoiseen toimintakulttuuriin.

Mediaatiota sekä monikielisyiden ja kulttuurisen osaamisen merkitystä on tärkeää tarkastella myös laajasta näkökulmasta. Sekä eurooppalaisen viitekehysten että demokratiakuvaimien lähtökohtana on taata jokaiselle yhtäläiset mahdollisuudet vaikuttaa omassa yhteisössään kielellisestä tai kulttuurisesta taustasta riippumatta. Osallisuus yhteisöissä on kielestä kiinni, oli kyse sitten koulun opetuskielen tai yhteisön valtakielen osaamisesta tai taidosta välittää omaa tai toisen näkemystä, jos oma tai toisen kielitaito ei siihen riitä. Demokraattinen kansalaisuus on pyrkimystä rakentaa yhteisöä, jossa jokaisella kielellä ja kulttuurilla on paikkansa

vuorovaikutuksen ja positiivisen identiteetin rakennusaineena. Mediaatio sekä kieli- ja kulttuuriosaaminen vähentävät etäisyyttä ja sujuvoittavat vuorovaikutusta sekä yhteisön jäsenien kesken että eri yhteisöjen välillä.

[1] Viitekehuksesta lyhyesti: <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/> (<https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/>)

[2] <http://kielisalkku.edu.fi/fi> (<http://kielisalkku.edu.fi/fi>)

[3] <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806ccf11>
(<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806ccf11>)

[4] Mediaatiolle ei ole toistaiseksi käypää suomenkielistä vastinetta. Sauli Takala käyttää mediaatio-termiä artikkelissa, jossa hän esittelee mediaatiota osana EVK:n päivitystyötä: <http://live.grano.fi/tuotanto/o/opetushallitus/mediaatio-eurooppalaisen-kielten-viitekehysten-osana-ja-sen-rikastamisen-valineena/> (<http://live.grano.fi/tuotanto/o/opetushallitus/mediaatio-eurooppalaisen-kielten-viitekehysten-osana-ja-sen-rikastamisen-valineena/>)

[5] Useakielisyys on käänös, jota Sauli Takala suositteli käytettävän plurilingualism-termistä.

[6] Ks. esim. <https://www.coe.int/en/web/platform-plurilingual-intercultural-language-education/the-founding-principles-of-plurilingual-and-intercultural-education>
(<https://www.coe.int/en/web/platform-plurilingual-intercultural-language-education/the-founding-principles-of-plurilingual-and-intercultural-education>)

Kirjoittajista Karoliina Inha työskentelee Opetushallituksessa projektiavustajana hallituksen Uusi peruskoulu -ohjelman Kielten kärkihankkeessa. Paula Mattila on opetusneuvos Opetushallituksessa. Hän edustaa Suomea Euroopan neuvoston nykykielten keskuksessa ECML:ssä.

Lähteet

Euroopan neuvosto 2001. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*. Strasbourg: Euroopan neuvosto. Saatavilla: <https://rm.coe.int/1680459f97> (<https://rm.coe.int/1680459f97>) [noudettu 4.9.2018]

Euroopan neuvosto 2015. *Language, Mobility, Otherness: The mediation functions of schools*. Strasbourg: Euroopan neuvosto. Saatavilla: <https://rm.coe.int/education-mobility-otherness-the-mediation-functions-of-schools/16807367ee> (<https://rm.coe.int/education-mobility-otherness-the-mediation-functions-of-schools/16807367ee>). [noudettu 16.8.2018]

Euroopan neuvosto 2018. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. Companion volume with new descriptors*. Strasbourg: Euroopan neuvosto. Saatavilla: <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989>

(<https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989>) [noudettu 4.9.2018]

Mattila, P. 2015. Kielikasvatus eurooppalaisena tehtävänä. Julkaisussa Mustaparta, A. (toim.): *Kieli koulun ytimessä – näkökulmia kielikasvatukseen*. Opetushallituksen Oppaat ja käsikirjat 2015: 15. Helsinki: Opetushallitus, 25–32.

Opetushallitus 2018. *Kielten eurooppalainen viitekehys uudistui. Monikielisyys, kulttuurinen osaaminen ja merkitysneuvottelut osaksi EVK:ta*. Saatavilla:

https://www.oph.fi/download/190924_CEFR_Companion_volume.pdf

(https://www.oph.fi/download/190924_CEFR_Companion_volume.pdf) [noudettu 4.9.2018]

Takala, S. 2015. Mediaatio Eurooppalaisen kielten viitekehysten osana ja sen rikastamisen välineenä. Julkaisussa Mustaparta, A. (toim.): *Kieli koulun ytimessä – näkökulmia kielikasvatukseen*. Opetushallituksen Oppaat ja käsikirjat 2015: 15. Helsinki: Opetushallitus, 47–54.

Artikkeliin viittaaminen

Inha, K. & Mattila, P. (2018). Se on kielestä kiinni! Kielten eurooppalainen viitekehys uudistuu. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 9(5). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2018/se-on-kielesta-kiinni-kielten-eurooppalainen-viitekehys-uudistuu>

(<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2018/se-on-kielesta-kiinni-kielten-eurooppalainen-viitekehys-uudistuu>)